

Luf.
83.

Väfskuds tillväckningen var en gammal hemindustri inom Marks
nuds socken och något i Hinnebohd med men mycket mindre. Och det
var allmänt yrke öfver ~~hela~~ många bönder på viststället när
utarktu och inbergsningen var gjord. Och småbönder och torpar och
brakstugsithare var gott om hvar för. Och der arbetade hela familjen.
Under inbergsningen var det inte mycket utan äldre som intill och
de arbetade ute. Några täljde sithen sidväsar och träd och band. Och de
skulle der melhan täljas och fingsatsas och blå sidväsarna med paper
så de gick gån öfver flera gånger innan de var färdiga. Men de
sa som drif detta yrke hade det bra mycket bättre den tiden än
andra grofarbetare desse var många gånger utan arbete och
kom och frågade efter arbete. Och det var inte så många bö-
der som tyckte till så mycket arbete och lite betalt gick de.
Men dessa hade sith yrke och så mycket de kunde tillvärka så
hade de di vns ättning och alla i familjen hjälpte till. När de hade
en bunta väfskudars färdiga så gick till Handelsbutikern och bän-
nade dem. Nästan alla lantmands barna tog mot väfskuderna och
hade lager af vass och andra materialer som behöfdes för väfskuderna.
H. arm.

Och höra vad de behöfde och ta mot pengan för det som blef öfver och
 var välkommen med mera. En gång i vår månads var torisdag dit
 kom handlare och Glaktare och lätting å få särskilt i mått. Och
 Och dessa hade alltid god råd och mynt att handla för. Det var
 treftigt att komma in i stugor och sitta å se på hur brätt alla hade
 både äldre och yngre och hur mycke de gjorde på kort tid. Och dessa
 hade sin bestämda arbetstid beroende av väderlek och varmt och gott
 hade de alltid och all välmåga syntes i dessas hem. Skälf har jag
 aldrig gjort väfskeder eller i mitt födelsehem. Men grannar och
 byborna här omkring var flera som gjorde väfskeder. Trä till sidor
 äsarna fick vara fin knivtjärn full som klyfdes ut och hyftades som
 Anstämman var också för. Tänderna ritter var vassor. Dessa
 skars af efter mått med en dertill afsedd knif. Och klyfdes sedan
 ut med en annan som var mått vid så alla blef lika grofva. Denna
 var att reguleras till finare och gräpre ritter eftersom skederna skulle
 bli. Måttskeder var grofva och användes grofva ritter merendels
 av ren björk. Till att tjäna Tänderna ritterna vid var en stor
 lagom hög att sitta på med en stolpe fast att vid venster sida

med en fastsett knif med en fast skera under med lagom mellanrum var att regulera något till finre och gröfre sätter. Här drogs sätterna med en tang igjennom och blef alla lika grofva. Den fjärde bara täljas på baksidan yttre sidan fick ej täljas. En båda vid sidan att lägga de fjärdiga i. Och en anmärkning att ha dom i som skulle täljas. Detta gick rätt fort för dom som var vana. Också var det bindningen som var med det nogaste. Dertill var binastol nödvändig. En kraftig väljord och stadig med stöpar vid ändarna med tvärfot vid nedre ändan. Också långt mellan båda som behöfdes till de längste skeder som gjordes. Och med skruv anordning i båda ändan. Här sattes sidobåsarna fast och späändes så de blef rak och skeden blef jämn. Och här en båda cirka 25 centimeter bred med cirka 2 sent. sidor för att ha gräjsörva i under bindningen. Två styck åsar vid var sida med lagom mellanrum för sätterna. Också böjde bindningen en trådruke vid var sida och ett varf var sidan för var rith som sattes in och en klass att trycka åt med för var rith. Berkträden var gröfre och finare eftersom skeden skulle vara. Också sattes ånstämmanerna och fästes med berkträde.

På ena änstammen var märkt med romerska siffror hur många hundra röer den var. Af väfskedarna var hans namntämspel inbrändt på änstammen. Ellatrilur tillhandahöll handlarna som tog mot väfskederna i husredsak. Denna rest till Götetorp där kom stora skepslaster från utlandet dessa tog hem stora partier och hade stora bager och sålde ut till väfskedmakarna. Före järnvägen kom fikusen dessa stora varslars. Flera styck i sällskap stäbarna könde upp till handlarna med hästar. Bland dessa gamla handlarna var Jonas Larsson Lanna och Carl Nilsson Oshult. Oshults Markaridde med många fler. Det var en vidlyftig hemindustri som var spridd i många länd. I dalarna tillverkades också väfskeder från långa tider tillbaka. Tiden som ätgick per styck var mycket olika i det som andra yoken. En man kunde binda 10 styck 10 hundra röer och gröfre skeder med mindre röer gick ju fortare. Men det var stor skilnad då gick inte lika bra att väfva med alla. Många gick aldrig att väfva med. Och många blef aldrig försökta att väfva med. Detta var en ^{hemindustri} här på 1800-tal. Och hur långt före har en hört varken tal eller skrift om. Men är säkert rätt gammal.

Men första åren på 1890 tal sätte A. V. Karlsson Öskults Marknagd upp
 fabrik att tillverka stålskeder med firma Karlsson & Nilsson. Detta
 medsatte omsättning och tillväxningen med stålskeder och den gamla hem
 industrien gick rätt så fort bort. Denna fabrik höll förhållde för amen
 het inga fick gå in der utan de som arbetade der. Och detta drif kan
 i stor skala. Och det var nytt och många nya började med de gamla
 knallarerna och der blef stor omsättning. Och till början var priserna rätt
 höga och han gjorde köpa på några år och många af knallarerna
 förtjente rätt så bra med efter tidens förhållanden på atting. De som
 var ute och sålde höll ju höga priser i förhållande till inköps
 pris. Det var ju efter den tiden bättre än det såg ut. Många väf
 skedsmakare reste ute och sålde sina skedar. Och hade sina bestäm
 da trakter och var väl kända näst de kom. Och äfven okända när de
 sålde väfskeder för det fanns inte i afärer. Och alla som sålde väf
 skeder hade väfspiännare och skottspolar och spelmaskiner och att som
 tillhörde väfnad och en del andra småsaker med. Det var
 mycket järnhandlare här för de som inte sålde väfskeder
 handlade med tyger mer än 50 procent i min ^{varslom} så hade de varit

ste på afäres i olika branscher bestå inte bara i Sverige utan flera
 andra land. Det var så vanligt för på 1800 tal och 40-15 in på 1900
 med knallar som det hette som gick omkring och behövde boga så det
 gick ju alltid bra. Långt öppas de hade väfskedkarna stort företag
 Men genom fabriken som tillverkade en massa och många nya gick
 ut och sålde så blev det så överflöd. Att boga med höls priserna höga
 med god förtjänst. Men genom många vär och sålde och alla ville säga
 och priserna nedsattes och det blev ohögligt. Der gjordes i början bara stål
 skeder men sen koppardesmer tvåd och sen mässing. Der gjöres väfske
 der än och fins ä boga. Andras handlade med tillgen och fjäder på
 skilda trakter öfver hela Sverige. Dessa gagnade sig av hästar de flesta
 Här på trösten var inte många kallar hemma på vintern.
 Detta är något som nu tidens generation inte förstår mycket.
 Men genom denna fabrik blev det ^{slut} med hemindustrien och inte många
 som ens minns den. Många väfskedkarslutar fortvätte sedan med
 linsevaror och jordbruksmaskiner. Och fins än några som drifver
 det men inte många. Man hörde tal om från Markaryds
 socken var omkring 500 görselverkslutar i olika branscher

Priserna här hemma när väfskednakerorna lämnade till
uppköparna var på 1880-1900 tab. 8-10 öre hundra för röskeder
Mattscheder 25-40 öre per styck. Stålscheder var i början 18-20 öre
per hundra koppar dragna var dyrare. Skederna var märkta
på ena änstämman. Hur många hundra rördun var. Messing
var nära dubbel så dyr. Men vid 1900 tab. satte firmorna ned
priserna gjenom konkursens både här hemma och andra land
och 1912-15 var priserna inte mer än hälften så höga. Och omsät
ningen gick ner mycket men der tillverkas väfscheder än och fins
lager den nu är nog priserna rätt så höga. Der göres för väffabri
ker också. Försäljningspriserna var ju också rätt goda i början
men gick ner unnan för unnan och mindre väfnad på
barnsbygden och skederna var starka och lika väjorda alla
så kunde det inte bli någon lönande omsättning. Och som
hemindustri är tillverknigen helt slut. Och sedan var det
konsteds tillverkningen och försäljningen. Många väfskeds
handlande hade även konstked och flera konstarbeten
till försäljning. Och omsättningen var iske ringa med denna.

Luf. 86.

vara och även detta var en hessindustri här på orten. Under senare hälften af 1800 tal och något in på 1900 talet var en rätt stor Grosshandelsfirma i Junggren. Kylhusets nummer 2 Strömsnäs bruk. Detta var den tidens den största Lanthandelsaffär på vida trakter. Der gjordes stor omsättning både i parti och minuti den tiden. Många gick omkring med handel för. Och dessa köpte upp Svinnellben och horn samtidigt i stugorna. Att sänt som dessa kunde samla i hop tog halv emott och fick samtidigt leverera varor till dessa. Träskeder fanns här på 1880 tal något men mycket lite mot hornskeder. Träskeder var nog av Björk i olika storlek vanliga matskeder och större som präddskeder och smörsked att blanna smör med när di hade fjärr åt och skulle sätta det. Dessa var väl gjorda putsade och gick gott att använda den tiden. Hornskeder var admänt i bruk fram till 1915 och 20 tal. Hornskedmakare var rätt gott om senare del på 1800 talet. Största delen av dem som gjorde lämnade till nämnda firma 6/16 och der var alltid lager af materialer för tillverkning och så många dessa kunde tillverka var det afsättning med.

Flomskeider ^{var} främstigt här och även på andra trakter. Och var rätt
stor omsättning mest var vanliga smatskeider som Tillwårka-
des. Men även större Till. gräddskeider och vid ystning m. m.
Och några mindre för barn Tillwårkades även Skederna brantades
i styck i varje. Också Tillwårkades flera andra saker Knuthorn och
skoborn dosor och fjäskstokan spekrökar med flera saker. Floms-
skeider fanns väl något i afärrer men största delen manglades
ut genom knalla Kläder i Sverige och andra länder. Någon början
med dessa hönarbetten har en g' hört. Men i slutet på 1800 tal.
och något in på 1900 tal. var det slut med denna hemindustri
Och allt så tog bort den av olika slag. Tillwårkningens hönor
upvärmades kokades och bades i bädd innan de skors ut sedan
bades i form i press men de ^{var} varmas Till. de blif kalla. Och
sedan var det att med olika verktyg arbeta dem. Och var
det en famnig så var det ofta flera som kunde arbeta vid
dessa yrke. Och det var inga den tiden som tänkte på
stor tillväxt. Det var jul huvudsakligen vintertiden. de ar-
betade med detta. Dessa hade då ständigt sysselsättning

och fup sitta inne och ha varmt å gott. Och även bättre dag
lön än di som inte hadde detta lyke. Hornskeder var vanligt
både vardag och på kabas. I familjen hadde jerna var och en
sin det var alltid något jänkännings märke. Eiskningen efter
måltiden var ju vanlig med dessa som andra saker efter måltiden.
Sedan hadde dessa med andra saker i en låda till
nästa målt. På 1800 tal och något fram på 1900 fans väl inte
annat än hornskeder utan silfskeder och dessa användes inte
annat än vid kabas. Men även der vanligt med hornskeder
dessa var väl gjorda och lika goda att använda som metall.
Priserna när di lämnade i läfar hemina var cirka 2-3 kronor
per dusin en del kanske under med. Utsäljnings priser
var det bästa möjliga di kunde få mycket olika. Andra horn
saker var af mindre betydelse. Sjaff har jag ej varit i arbete
med dessa saker. Varför även denna hemindustri har så helt
gått bort är väl flera orsaker. Det är nu inte många uti söra
knaller och fabriker af metall har gjort sitt. Mindre folk på
folk på landsbygden. Helt andra arbetoförtjenster lättare i ledigare

Dessa gamle firmor och afarsmän hade i sina yngre da-
 gar ^{varit} lite som knatta i olika branscher. Smälångsångare har från
 gammalt varit vana ut i ungdomen försöka på något helt annat
 än nutidens ungdomar då hade en ombanke på framtiden. Många
 reste ut till främmande land före 20 års ålder andra stannade
 inom Sverige. De måste af dessa blif välbergade mäktiga män
 Men detta var inte utan rädsla och bryderi och stot annat
 än nutidens ungdomar. På 1880 tal började emigrationen bli mycket
 allmän här och många reste till U. S. A. här i trakterna äfven
 detta får väl anses som framtidstänke men inte utan bryderi
 och ombanke. Smäländ har varit magert och från gamla da-
 men i allmänhet har dess inrebyggare skött sig väl och levat
 lika godt som på bättre orter. Och detta har fortgått från äldre
 till yngre men mycket minskat på senare tid. Dessa skil-
 dringar äro i sin helhet från mitten på 1800 tal och fram till
 1915 och 20 talet. Sedan har stora förändringar framkommit
 på alla områden. Och mest på karels bygderna sedan och
 bruk öfver det hela.